

מסורת הש"ס

^(א) [במ"א: במנות]; (ב) צ"צ קבא; (ג) [ל"ל והמציב]; (ד) לקמן פב; (ה) מגילה ג. ע"ש, (ו) שמכננין זו למילת, (ז) [דף לג:];

לעזי רש"י

אורטייא"ש [אורטיא"ש]. סרפרים. אלו"ם. אלוס.

מוסף רש"י

פלילות, רבי (דקמן 8:ב).

רבינו חננאל

מלשון חטא ישראל אע"פ שחטא ישראל קרי להו רחמנא. ביני חלפי מין הדס עד כדגרסינן בפרק לולב הגזול. וגם עברו את בריתנו וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם ה' וגם. מלמד שעבר על חמשה חומשי תורה. א"ל ריש גלותא לרב הונא עכן חטא בניו ובנותיו מה עשו שלקחן יהושע. א"ל וליטעמין כל ישראל מה חטאו. אלא לדרוחם. כלומר לייסורם כדכתיב וכל ישראל ישמעו וייראו. כתיב וישרפו אותם באש ויסקלו אותם באבנים ויציקום לפני ה' מלמד בעלי חיים בסקילה. כתיב ויציקום לפני ה' מלמד שחבטן עמד ואמר רבון כל העולמים על זה יפלו רובה של סנהדרין כו'. אמר רב תחנונינן ידבר רש זה משה רבינו ועשיר יענה עזות זה יהושע שאמר ולו הואלנו ונשב בעבר הירדן ואסיקנא האי דנפל יהושע קמי המלאך בלילה משום דאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי. וגמירי דלא מפקי השדים שם שמים לבטלה שאילולי כך אסור לאדם לתת שלום לחבירו בליל' שמא שד הוא ונמצא

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

עכּן מ"ע איענוש. ישראל עליה הלא מן הנסמרות היא: **חטא ישראל**. מדלל אמר חטא העם עדיין שם קדושתם עליהם: **חילפי**. אורטייא"ש: **מושך בערלה**. משך את עור אמתו תמיד עד שנשמרצצה ויכסתה את ראש הגיד כדי שלא יראה מהול: **פשיטא**. הא ר'

עכן מאי טעמא איענוש משום דהוו ידעי ביה אשתו ובניו יחטא ישראל אמר רבי אבא בר זבדא אע"פ שחטא ישראל הוא אמר ר' אבא היינו דאמרי אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמיא ואסא קרו ליה וגם עברו את בריתי אשר צויתי אותם גם לקחו מן החרם גם גנבו גם כחשו גם שמו בכליהם אמר ר' אילעא משום ר' יהודה בר מספרתא מלמד שעבר עכן על חמשה חומשי תורה שנאמר חמשה גם ואמר רבי אילעא משום רבי יהודה בר מספרתא עכן מושך בערלתו היה כתיב הכא וגם עברו את בריתי וכתיב התם ²את בריתי הפר פשיטא מהו דתימא במצוה ⁂ גופיה לא פקר קמ"ל ³וכי עשה נבלה בישראל א"ר אבא בר זבדא מלמד שבעל עכן נערה המאורסה כתיב הכא וכי עשה נבלה וכתיב התם ⁂כי עשתה נבלה בישראל פשיטא מהו דתימא כולי האי לא פקר נפשיה קמ"ל רבינא אמר דיניה כנערה המאורסה דבסקילה אמר ליה ריש גלותא לרב הונא כתיב ⁂ויקה יהושע את עכן בן זרח ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון החורב ואת בניו ואת בנותיו ואת שורו ואת חמורו ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו אם הוא צאנו בניו ואת בנותיו מה חטאו אמר ליה וליטעמין אם הוא חטא כל ישראל מה חטאו דכתיב ⁂וכל ישראל עמו אלא לרדותן ה"ג כדי לרדותן ⁂וישרפו אותם באש ויסקלו אותם באבנים בתרתי אמר רבינא הראוי לשריפה לשריפה הראוי לסקילה לסקילה ⁂וארא בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף רב אמר איציטלא דמילתא ושמואל אמר סרבלא דצריפא ⁂ויציקום לפני ה' אמר רב נחמן בא וחבטם לפני המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו תיהרג רובה של סנהדרין דכתיב ⁂ויכו מהם אנשי העי כשלשים וששה איש ⁂ותניא שלשים וששה ממש דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי שלשים וששה היו והלא כנגד רובה של סנהדרין אמר רב נחמן אמר רב מאי דכתיב ⁂תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות תחנונים ידבר רש זה משה ועשיר יענה עזות זה יהושע מאי טעמא אילימא משום דכתיב ויציקום לפני ה' ואמר רב נחמן בא וחבטן לפני המקום אטו פנחס ⁂ויפלל ותעצר המגפה ⁂ואמר ר' אלעזר ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד שעשה פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבוננו של עולם על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל דכתיב ⁂ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף ואלא מהכא ⁂למה העברת העביר

מד. תורה אור

דנסמרות משעברו ונגלות לעולם אמר ליה רבי נחמיה וכי ענש על הנסמרות והלא כבר נאמר עד עולם ואי קאי עד עולם אנסמרות ע"כ יש להשוותן דצאותו ענין דקאי אנגלות קאי אנסמרות דמסממא קאי צוה אס איתא דקאי אתרוייהו אלא ודאי לא קאי אנסמרות כלל שזו היא הסברא דלא מיענשי אתריני עלייהו לעולם ולא כתיב נסמרות אלא להקיש להו נגלות דכשם שלא ענש על הנסמרות קודם שעברו שזו הסברא כך לא ענש על הנגלות ולהכי איתא היקש ונקודה דאי לאו נקודה ה"א דהאי היקש דלא מיענשי עונשא דכא אכל זוטא מיענשי לפי שהיה להם לנחות קמ"ל נקודה דלא מיענשי כלל ולפי' נקודה דע"ין לא יתסבז לר' נחמיה:

וּאִתָּם ריחקתם ששים מִיָּצִין. דהר גרויס ורר עיצל היו רחוקים ששים מיל מן הירדן (סוטה 17.) ויש לתמוה והלא כדין עשה דהא כתיב והיה עצרכם את הירדן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי מניחם אתכם היום צהר עיצל ומה היה יכול לעשות שלא מנח הר גרויס ורר עיצל עד שם וצפרק אלו נאמרינן" פלגי תנאי דתניא אלא המה צעבר הירדן מעצב הירדן ואליך דברי ר' יהודה פירוש צרחוק מן הירדן היושב צערצה אלו הר גרויס ורר עיצל שיושבין צהר כותים ר"א אומר הלא המה צעבר הירדן סמוך לירדן דאי מעצב הירדן ואליך והכתיב והיה עצרכם את הירדן וס"ל לר"א דהר גרויס ורר עיצל צססמוך לירדן דבר הכתוב ושנים היו וצירושלמי אמר מה מקיים רבי אליעזר הר גרויס ורר עיצל צ' גבשושית עשו וקראו לאחת הר גרויס ולאחת הר עיצל על דעתיה דר' יהודה ששים מיל הלכו צאותו היום על דעתיה דר' אליעזר לא וזו ממקומן והששת ר' שילא דהכא סבר דקראי כר' אליעזר והיה לו ליהושע לעשות כן והוא הלך להר גרויס ורר עיצל שצין הכותים ורב דלמר הכא דיהושע שפיר עצב מני סבר כרבי יהודה או כר' אליעזר:

חִיִּישִׁינָן שמא שד הוא. דוקא צשדות וזהרים מקום

שאין בני אדם מלויין דשכימי שם שדים אפי' ציוס כדהיא' דפ' צתרא דיצמות (דף קכז. ושס) שעלה להר אכל צעיר אפילו צלילה לא חיישין דאי לאו הכי היאך אדם נותן שלום לחצירו צלילה והיאך אשה מתגרשת צלילה והא דלא משני הכא דחזו לה צצואה דצצואה כדמשני (ציצמות שס) משום דלין צצואה ניכרת צלילה:

הא

את העם הזה את הירדן משה נמי מימר אמר ⁂למה הרעתה לעם הזה אלא מהכא ⁂ולו הואלנו ונשב בעבר הירדן ⁂ויאמר ה' אל יהושע קום לך דריש ר' שילא א"ל הקב"ה שלך קשה משלהם אני אמרתי ⁂והיה בעברכם את הירדן תקימו ואתם ריחקתם ס' מיל בתר דנפק אוקים רב אמורא עליה ודרש ⁂כאשר צוה ה' את משה עברו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה א"כ מה ת"ל קום לך א"ל אתה גרמת להם והיינו דקאמר ליה בעי ⁂ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ולמלכה וגו' ⁂ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו' ⁂ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי [ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו] היכי עביד הכי והאמר רבי יוחנן ⁂אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישין שמא שד הוא שאני התם דקאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' ודילמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה א"ל

- חטא ישראל וגם עברו את בריתי אשר צויתי אותם וגם לקחו מן החרם וגם גנבו וגם כחשו וגם שמו בכליהם: יהושע ז יא
- וערל ובר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונברתה הנפש יהוה מעמיה את בריתי הפר: בראשית יז יד
- והיה הנקלד בחרם ישרף באש אותו ואת כל אשר לו כי עבר את ברית יי וכי עשה נבלה בישראל: יהושע ז טו
- והוציאו את הנער אל פתח בית אביה וסקלוה אנשי עירה באבנים ומתה כי עשתה נבלה בישראל לזנות בית אביה ובערה הרע מקרבך: דברים כב כא
- ותקח יהושע את עקן בן זרח ואת הכסף ואת האדרת ואת לשון הנחב ואת בניו ואת בנותיו ואת שורו ואת חמורו ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו וכל ישראל עמו וחקלו אותם עמק עברו: יהושע ז כד
- ויאמר יהושע מה עכרתנו יעקבך יי ביום הזה וירגמו אותו כל ישראל אבן וישרפו אותם באש ויסקלו אותם באבנים: יהושע ז כה
- וארא בשלל אדרת שנער אחת טובה ומאתים שקלים כסף ולשון נחב אחד חמשים שקלים משקלו ואחמדם ואקום והנני טמנים בארץ בתוך האהלי והכסף תחתיה:

- יהושע ז כא
- ותקוחם מתוך האהל ויבאום אל יהושע ואל כל בני ישראל ויצקם לפני יי: יהושע ז כג
- ויבן מהם אנשי העי בשלשים וששה איש וירדפום לפני השער עד השקרים ויבנו במזוזה ויפסו לבב העם ויהי לקים: יהושע ז ה
- ותחננינן ידבר רש ועשיר יענה עזות: יהושע ז יח כג
- ותעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה: יהושע ז יח כד

- ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף: במדבר כה ט
- ויאמר יהושע אהה אדני אלהים לקה העברת העביר את העם הזה את הירדן לתת אתנו ביד האמרי להאבידנו ולו הואלנו ונשב בעבר הירדן:

- יהושע ז י
- ותשב משה אל יי ויאמר אדני לקה הרעתה לעם הזה לקה זה שלחתיני: שמות ה כב
- ויאמר יי אל יהושע קם לך לקה זה אתה נפל על פניך: יהושע ז י
- והיה בעברכם את הירדן תקימו את האבנים האלה אשר אנכי מצוה אתכם היום בהר עיבל ושרת אותם בשיר: דברים כו ד
- כאשר צוה יי את משה עבדו בן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה יי את משה: יהושע יא טו
- ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ונחשו שרפא בידו ויך יהושע אליו ויאמר לו וחקנו אתה אם לצרינו: יהושע ה יג

כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה ובהמתה תבזו לכם שים לך ארב לעיר מאחריה: יהושע ח ב

ויאמר לא כי אני שר צבא יי עתה באתי ויפל יהושע אל פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל עבדו: יהושע ה יד

מסורת הש"ס

א) [מוסף' פ"ט] סוטה ת, ב) [סוטה כג: לעיל מג, ע"ש], ג) [סוטה ת, כל הסוגיא], ד) שם ז, ה) ה"ק מקטלם כ"ל רש"י, ו) [סוטה ת, ע"ש], ז) [סוטה שס:] לקמן כג, פסחים פה, כתובות לו: [ב"ק גא,], ח) [לקמן כג], ב"ק גא, ט) ג"ז שס [מוסף' פ"טו,], י) [ב"ק ג:], כ) [ג"ל ומנין, רש"י], ל) אשה לאיש כ"ל, מ) [קדושין לה,], נ) [ב"מ כג,], ס) [וע"ע מוס' פסחים ו: ד"ה אכל בחד], ע) [ג"ל דורות משעה], פ) [דף נט,].

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הפכו וכו' כשהוא מושבב, ע"י משנות שנות יעקב ח"פ סימן ה:

מוסף רש"י

פרק אחד. תמיט כגד מלפניו ופאר כל גופו ערוס (סוטה ח). שכולה ערדה. אחריה ופניה, שנית הנושא נראה משני דברים (שם), אלא מאי אותי אותו בלא כסותו. הא דממעט משה לענין ערוס, דפיק מלאי קרא מיעוטא, דאזוי משמע ולא כסותו ולהכי נקט ליה לאש' המעטותא דערוס גלון זכר גבי איש, למימרא לאותה כסותה (שם כב:). חייש להרהורא. שגא יתע הרהורא את לגס כה (שם ח). אורחו בבגדיה כנית הולך שלה, אם נקריה, אינו חושש, ואם נפרמו, אינו חושש. פרימה גדולה מקרישה, שנקרישה לקרישה הכנה, דמצינן"ר גלע"י, כמו (שבת עד:) האי דפריס סקילא (שם). וסותר את שערה. מקליעתה (שם). שזאת תצא מב"ד זכאה. שטיוכה תמלא ולא יצדיקוה מיני ויתגרו בה. ויחיו ורופים אחריה כל ימיה, פרחי כהונה. נקט על שם שהי מציין עבודה עמויה יותר משאר העם (שם). אחי לאיתגרויה באחרנייתא. על ידי שראו את זו ערומה מתגרה לפרס כנשים אחרות (שם). גמירי. מסורת בידי מרזימי (שם). דרבנן אדרבנן לא קשיא. בתמיה דשמי ר' יהודה ולא חיישת לשניי דרבנן (שם). אמר קרא ונאסרו כל הנשים, טעמא מלא אמרי רבנן שמונה לבישה ואפילו היא טטורה,משום ונאסרו כל הנשים, שגא יצילו עמלן ליידי חסד ותמיכה לטעות (שם ח:). הכא. שריא נקלת, אין לך ייסור גדול מזה לאחרות (שם). ליעביר בה תרתי. איש הולךך לשתייה כגון שדחפויה ולא מת: ס"ל **כי סקול יסקל או ירה ירה**. ריבויא הוא דאי חדא מינייהו דווקא קאמר או הא או הא ליכתוב כי סקול או ירה מדכתיב הני לרצויי כתבינו: **שאם מס בדחייא יאל**, לך נאמר או לחלק: **ומניין שאף לדורות**. כל חייבי סקילה תהא דחייא שס:

גב' פרק אחד. כלומר מעט ממנו מלפניו. ויש אומרים פרק חמיכת כגד. ולשון פרק בתריויהו לישני טורנצ"ין: ולא אופס. דאין אשה נסקלת ערומה: **ור' יהודה**. אמר לך אותו לאו למעוטי אשה אלא אלא לאורויי לן דנסקל ערוס דמאותו נפקא לן בלא כסותו: **לא שגא הוא ולא שגא היא**. שהרי אין כאן מיעוט והשוה הכתוב וְאִישׁ לְאִשָּׁה לכל מימות שבתורה וְ: **להרהורא**. שמה יתנו זה עיניהם ויצווא ל ידי הרהור דאי לאו האי טעמא נהי דלרבנן לא אכרעה קרא להפשיטה נעביר לה אן כדי שמוות מהר: **כגדיה**. של סוטה: **נקרעו**. כדרך כל הנקרעים: **נפרמו**. קרע משונה לכאן ולכאן ולחמיכות קטעות: **ווסור אח שערה**. קלעי שערה: **ונוסרו כל הנשים**. ואם לא היו מקלקלין אותה אין כאן ייסור אם תלא זכאה ואנו מתכוונים לבישה ואפילו היא זכאה שלא נטמאה מכל מקום פרוצה היתה שהרי קינא לה ונסמרה: **הכא**. דמיקטלא אין ייסור גדול מזה וטעמא לאו משום הרהור היא: **מיסה יפה**. ולא תצוו: **ביווי דאינש עדיף ליה**. כלומר גדול צעיוני טפי מניחא דגופיה הלכן נוח לה שמיסקל בלבושה ותשהא למות ואע"ג דאיכא זערא דגופא ולא תצוה אותה להפשיטה הלכן זו היא ברירת מיסה יפה: **ניחא דגופא עדיף ליה**. גדול צעיוני טפי מציווי הלכן כשמשפיטנה זו היא יפה לה: **מתני'** **היה גזוה שפי קומות**. מפילו משס לארץ: **הופכו על מניו**. * כשהוא מושכב פרקדן הוא מגונה יותר: **גב' סנא וקומה שלו**. שהיה מפילו מעומד ולא מיישב: **ומי בעינן כולי האי**. דבלאו הכי ליכא שיעור מיטה: **מה צור שהוא כדי להמים**. משנה היא בצבא קמח (דף ג:) אחד החופר צור ואחד החופר שיח את שערה. ומהרעו מקליעתה (שם). שזאת תצא מב"ד זכאה. שטיוכה תמלא ולא יצדיקוה מיני ויתגרו בה. ויחיו ורופים אחריה כל ימיה, פרחי כהונה. נקט על שם שהי מציין עבודה עמויה יותר משאר העם (שם). אחי לאיתגרויה באחרנייתא. על ידי שראו את זו ערומה מתגרה לפרס כנשים אחרות (שם). גמירי. מסורת בידי מרזימי (שם). דרבנן אדרבנן לא קשיא. בתמיה דשמי ר' יהודה ולא חיישת לשניי דרבנן (שם). אמר קרא ונאסרו כל הנשים, טעמא מלא אמרי רבנן שמונה לבישה ואפילו היא טטורה,משום ונאסרו כל הנשים, שגא יצילו עמלן ליידי חסד ותמיכה לטעות (שם ח:). הכא. שריא נקלת, אין לך ייסור גדול מזה לאחרות (שם). ליעביר בה תרתי. איש הולךך לשתייה כגון שדחפויה ולא מת: ס"ל **כי סקול יסקל או ירה ירה**. ריבויא הוא דאי חדא מינייהו דווקא קאמר או הא או הא ליכתוב כי סקול או ירה מדכתיב הני לרצויי כתבינו: **שאם מס בדחייא יאל**, לך נאמר או לחלק: **ומניין שאף לדורות**. כל חייבי סקילה תהא דחייא שס:

גב' תנו רבנן האיש מכסין אותו פרק אחד מלפניו ואשה שני פרקים בין מלפניה בין מלאחריה מפני שכולה ערוה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים האיש נסקל ערוס ואין האשה נסקלת ערומה מאי טעמייהו דרבנן אמר קרא וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ מֵאֵי אוֹתוֹ אילימא אותו ולא אותה והכתיב וַהֲרֹצְאָת אֶת הָאִישׁ הַהוּא או את האשה ההיא אלא מאי אותו אותו בלא כסותו הא אותה בכסותה רבי יהודה אומר אותו בלא כסותו לא שנא איש ולא שנא אשה לְמִימְרָא דרבנן חיישי להרהורא ורבי יהודה לא חייש להרהורא והא איפכא שמענא להו דַּתְנָן *הכהן אוחו בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שמגלה את לבה וסותר את שערה רבי יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה סותרו אמר רבה התם היינו טעמא שמא תצא מב"ד זכאה ויתגרו בה פירחי כהונה הכא הָאֵל מִקְטָלָא וכי תימא אחי לאיתגרויי באחרנייתא אִמְר רבה גמירי אין יצר הרע שולט אלא במו שעניו רואות אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא דרבי יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשנין דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא אמר קרא וַיִּנּוֹסְרוּ כָל הַנָּשִׁים ולא תעשינה כומתכניה הכא אין לך ייסור גדול מזה וכו"ת ליעביר בה תרתי אִמְר רב נחמן אמר רבא בר אבוה אמר קרא וַאֲהַבְתָּ לְרַעֲךָ כמוך ברור לו מיתה יפה לימא דרב נחמן תנאי היא לא רכולי עלמא אית להו דרב נחמן והכא בהא קמיפלגי מר סבר ביווי דאיניש עדיפא ליה טפי מניחא דגופיה ומר סבר ניחא דגופיה עדיף מביווי: **מתני'** **בית הסקילה** היה גובה שתי קומות אחד מן העדים דוחפו על מתניו נהפך על לבו הופכו על מתניו ואם מת בה יצא ואם לאו השני נוטל את האבן וגותנו על לבו אם מת בה יצא ואם לאו רגimתו בכל ישראל שנאמר וְיָד כָּל הָעָם בְּאַחֲרֹנָה: גב' תנא וקומה שלו הרי כאן שלש ומי בעינן כולי האי ורמיניהו יִמָּה בור שהוא כדי להמית עשרה טפחים אף כל כדי להמית עשרה טפחים אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר קרא וַאֲהַבְתָּ לְרַעֲךָ כמוך ברור לו מיתה יפה אי הכי ליגבהיה טפי משום דמינוול: אחד מן העדים דוחפו: תנו רבנן מניין שבדחייא ת"ל וְיָרָה וּמָגִין שבסקילה ת"ל סָקַל וּמָגִין שבסקילה ובדחייא ת"ל סָקַל יִסָּקַל או ירה יירה ומנין ישאם מת בדחייא יצא תלמוד לומר או ירה יירה מָגִין שאף לדורות כן ת"ל

שנאמר ואכלוה מנות אלל

בזמן שהוא שלם ולא כשהוא חסר וההוא קרא במילואים כמי וי"ל

תלמוד

[דף נט.] התם יליף טפי משום דאשכחן גבי הקרבה לדורות כיולא זהן דדרשינן התם לעיל מיניה‏ ‏ מוצח שנפגס כל הקדשים שנשחטו עליו פסולין שנאמר וזבחת עליו את עלותיך ואת שלמיך וכי עליו וזבח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא פגוס:

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מה.

הא אותה בכסותה. לאו מקרא דריש דהא ליכא מיעוט להכי דאזוי אינטריך למידש בלא כסותו אלא היינו טעמא כדמפרש משום הרהורא או משום בזיונה: **אלא במה שעניו רואות**. והא דאמר סוף פ"ק דמגילה (דף טו.) כל האומר רחב רחב מיד נקרי האמר התם ציודעה ומכירה: **ברור לו מיתה יפה**. י"מ משום דלרעך כמוך לא שיך מחיים דחיך קודמין וְיִמָּה משום דכתיב צרישה דקרא לא תקום ולא טטור ולשון נקימה היינו מיתה כלאמרינן לקמן בפ' ארבע מימות (דף נב:) גבי נקום ינקס כשהוא אומר והצאתי עליכם חרב כו':

ורמיניה מה בור. הא דפרין משור אוראס משום דהתם נמי דרשינן שור ולא ארס: **מה בור שיש בו כדי להמית**. צצ"ק (דף ג:) פ"ה משום דסתם צור עשרה וקשה לר"ת אדרבה סתם צור יותר מעשרה כדאשכחן ציוסף וירמיה שהשלכו לצור וכדאשכחן צצור שמיאל ישמעאל בן נתניה חללים וכו'ן פירש דסתם צור אינו פחות מ' מיהו קשה דפרין צריס צצ"ק (דף ג.) וסס אלימא אז י' ותולדה ט' לא ט' כתיבי ולא עשרה כתיבי ומשני והמת יהיה לו אמר רחמנא וקיס להו לרבנן דעשרה מיטה עבדי תשעה ניחין עבדי מיטה לא עבדי אלמא מהתם ילפינן ומפר"ת דסתם צור הוי יותר מעשרה ותרוייחו לריכי דאי כתב רחמנא והמת יהיה לו ה"א בכל ענין שימות אפילו בפחות מ' כתב רחמנא צור ואי כתב רחמנא צור ה"א צעמוק כ"כ דאי אפשר שלא ימות צו כתב רחמנא והמת יהיה לו צראוי למות צו דהיינו עשרה דקיס להו לרבנן דעבדי מיטה והא דפרין התם סוף סוף זה אז למיתה וזה אז לניחין אע"ג דט' לא כתיבי כלל צצרה הוא כי היכי דעשרה אז למיתה משום דיש צו כדי להמית תשעה נמי אז לניחין דיש צו כדי להיזק אי נמי משום דכתיב תרי זימני צור כי יפתח איש צור או כי יכרה איש צור (שמות כא) דדרש צירושלמי אחד צור למיתה ואחד צור לניחין: **בניין שבדחיה**. סקילה נאמר תמילה בפקוס ואפילו הכי עבדינן לה לצסוק משום דאשכחן קראי דסמוך סקילה למיתה דכתיב (דברים ח) וסקלתם בצבנים ומתו: **בניין שאף לדורות ב'**. אפילו לרצ דיליף דורות משעה

צריס הקומץ רצה (מנחות דף יט: וסס) אינטריך קרא לרצויי הכא לדורות דה"א סיני שאני והא דאמרינן בפ' טבול יוס (נזכים דף קא.) דאמר ליה אהרן למשה שמה לא שמעת שהותרה איניות אלא צקדשי שעה ולא צקדשי דורות ה"ק שמה כך נאמר לך צפירוש וא"ת למאן דלא יליף צריס הקומן רצה ע (שעה מדורות) האמר צצבים בפ' קדשי קדשים (דף ס.) מוצח שנפגס אין אוכלים בגינו שרי מנחה

המוצח וכי אכלל המוצח אוכלים אלא המוצח חסר וההוא קרא במילואים כמי וי"ל בזה שחטו עליו פסולין

שנאמר וזבחת עליו את עלותיך ואת שלמיך וכי עליו וזבח אלא כשהוא שלם ולא כשהוא פגוס:

משום

דומה נופל מדעת לנופל שלא מדעת משמיה דר' יאשיה אמרי אינו דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים קומי ר' פינחס חבטו תורא בחייליה אמר לון בחייכון שרוני שרוניה וקם וערק אמר ברוך שחבר בחכמים ובדבריהם שאמרו אילין דחבטין תורא בחייליה אין בו משום ריסוק אברים: **ומניין** שטעון סקילה שנאמר סקול יסקל וימניין שטעון ב' דחיות ת"ל יירה. ת"ר מניין שאף לדורות כן שנאמר כי סקול יסקל או ירה יירה ואם לאו נוטל האבן

יג א מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה יא סגג עשין כד:
יד ב מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה א סגג עשין קא:
טו ג מיי' פ"ז מהלכות סנהדרין הלכה י סגג עשין סה טור שו"ע חו"מ סימן מי סעיף ו:
טז ד מיי' פט"ו מהלכות סנהדרין הלכה א סגג עשין קא:

תורה אור השלם

- והוצא את המקל אל מחוץ למחנה וקמכו כל השומעים את ידיהם על ראשו ורגמו אותו כל העדה: ויקרא כד יד
- והוצאת את האיש הזה או את האשה הזאת אשר עשו את הדבר הרע הזה אל שעריך את האיש או את האשה וסקלתם באבנים בדרים יו ה
- והשפתי וזהו מן הארץ ונאסרו כל הנשים ולא תעשינה כמותכןה:
- יחזקאל כג מח לא תאמץ ולא תסור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך בני יי:
- יד העדים תהיה בו בראשנה להמיתו וזה כל העם באחרנה ובערת הרע מקרבך:
- דברים יז ו לא תגע בו ד כי סקול יסקל או ירה יורה אם יקחם כדבמה אם איש לא יקחה במשך יחבל תהיה יעלו שמות יט יג

לעזי רש"י

טורנצ"ין [טורנציון]. קטע.

רבינו חננאל

האיש מכסין אותו מלפניו והאשה מלפניה ומאחריה דברי ר' יהודה ותנא אין האשה נסקלת ערומה ואשפי' למימרא מאי דר' יהודה לא חייש להרהורא ורבנן חיישי להרהורא והא בענין סוטה איפכא שמענא להו דתנן וכוון אוחז בבגדיה אם נקרעו נקרעו אם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה כולה ר' יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו כו' ושני רבא התם בענין סוטה חיישי' שזא [מתנ'] בית הסקילה היה גבוה שתי קומות כו' תנא וקומה שלו הרי כאן שלש איני והא תנן בפרק שור שנגח מה בור שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים אף כל שהוא כדי להמית עד עשרה טפחים תנו י' ופירק רב נחמן בעינן להמיתו במהרה כדי שלא יצטער לפיכך מגביהין אותו ג' קומות ואם תאמר אי הכי ליגבהיה טפי חיישינן שזא תיבקע כרסו ויצאו בני מעיו לחוץ ורבא ליידי גיוול. ירושלמי פריק בין הנסקל לנופל הכי אינו